

50 ปี ครบรอบ ๕๐ ปี

แพร่ร่วม!
แพร่ร่วม!

มาง
โอโต
โมบิล

ภาพประกอบเรื่องในอดีต
ผลงาน อาจารย์ ปยุต เตชธรรม์

ตำนาน ความรู้คือประทีป

วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล
บรรณาธิการ

พื่ออ่านหลายท่านคงไม่ทราบว่า "ความรู้คือประทีป" ในมือของท่านนี้ มีอายุครบ ๕๐ ปี ในปีนี้ กว่าจะมาถึงวันนี้ มีเรื่องราวมากมายที่เกิดขึ้น มีบรรณาธิการหลายคนของ "ความรู้คือประทีป" ได้สร้างสิ่งใหม่ๆ ให้แก่วงการหนังสือเมืองไทย

ในโอกาสครบ ๕๐ ปี "ความรู้คือประทีป" ดิฉันขอพาท่านผู้อ่านนั่งไทม์แมชชีนย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นตำนานดวงประทีปกัน ประเด็นแรกที่ขอยก คือ เหตุใดบริษัทน้ำมันข้ามชาติ (ในขณะนั้น) อย่างเอสโซ่ จึงจัดทำหนังสือที่ให้ความรู้แก่สาธารณชน โดยไม่จำหน่าย? หนังสือเล่มนี้มีความเป็นมาอย่างไร?

โชคดีที่บรรณาธิการ **ความรู้คือประทีป** ในอดีตทุกท่าน ทำหนังสือเล่มนี้ด้วยใจรัก หนังสือจึงมีการรวมเล่มและเก็บรักษาไว้อย่างดีโดยวิธีการเย็บกึ่งไสปกแข็งสวยงาม ดิฉันจึงสามารถค้นคว้า "ประทีป" เล่มแรก ซึ่งจัดทำโดย บริษัท แสตนด์การ์ด แวก์คัมมออยล์ จำกัด สาขาประเทศไทย ในปี ๒๕๐๒ มีหน้าปกเป็นภาพสีน้ำมันของพระปฐมเจดีย์ และมีชื่อสั้นๆ แต่ได้ใจความว่า "ประทีป" พร้อมมอบหน้าที่เขียนแสดงถึงจุดมุ่งหมายในการจัดทำไว้ว่า

ปก : ๕๐ ปี ความรู้คือประทีป

ตำนานดวงประทีป ๒๓

เจ้าพระยา
สาธิตาภิเษกชีวิต ๒

ดอกไม้บาน
บนดอยตุง ๑๒๓

ภาษาของพ่อ ๒๓๐

สาร
¹⁸F-FDOPA ๒๓๔

ปฏิทินกะพลิงงาน ๓๐

ประทีปบริการสนับ ๓๔

แดเนียล อี. ไลอันส์

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

มงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล

กรรมการและผู้จัดการประชาสัมพันธ์

กิตติยวดี นิลวรรณ

ผู้จัดการสื่อสารสัมพันธ์

วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล

บรรณาธิการ

โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๓๓๔

e-mail : th-vnt@exxonmobil.com

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔

ต.ป.ณ. ๑๘๙ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐

www.exxonmobil.co.th

บั้งไฟ

"จัดหนังสือธรรมชาติสามัญจำเ
โดยไม่มีอะไรใหม่ ย่อมก่อให้เกิด
ความเบื่อหน่ายขึ้นทั้งฝ่ายจัดทำและฝ่ายผู้รับ
ลศักราช ๒๕๑๑ นี้จึงขอเริ่มบุกเบิกเข้าไปสู่มิติแห่ง
pop-op ให้เป็นประวัติแห่งการจัดทำหนังสือ (ของเรา)
คาดว่าผู้รับคงพอใจ
ส่วนท่านที่ไม่ชอบก็ขอให้ปลงเสียว่าตาพาด
เห็นแสงสีประหลาดพลิกพลันเกิดขึ้นในความเก่า (ลายคราม)
ที่เคยเห็นมาจนชินเกิด"

หนังสือ "ประทีป"
เล่มแรก

"จุดประสงค์ใหญ่ของหนังสือมีอยู่สามประการ **ประการแรก**
คือ การให้ความบันเทิงในด้านความรู้จากการอ่าน การอ่านหนังสือ
นั้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ยังเป็นเครื่องสร้างความ
เพลิดเพลินอีกด้วย **ประการที่สอง**คือ ความหวังที่ท่านผู้รู้และผู้มีวิชา
จะใช้หนังสือเล่มนี้ให้เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน
และกัน ความรู้ นั้นเป็นของไม่ตาย แต่การที่ไม่ตายโดยมีชีวิตอยู่อย่าง
ซังกะตายนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่พึงปรารถนา ชีวิตคือความงอกงามเติบโต
แต่ชีวิตของคนมิได้หมายถึงความงอกงามแห่งครอบครัวมีลูกหลาน
สืบพันธุ์ต่อเนื่องกันไปอย่างเดียวกัหาไม่ แต่ยังหมายถึงการเติบโต
ทางจิตใจ ซึ่งได้จากการศึกษาหาความรู้ให้ตัวเอง ใช้ความรู้ให้เป็น
ประโยชน์ และถ่ายทอดความรู้นั้นไปยังผู้อื่นอีก **ประการที่สาม**คือ
การให้ประชาชนมีความเข้าใจเรื่องน้ำมัน ทั้งนี้เพราะในปัจจุบัน
ประเทศไทยกำลังเป็นประเทศที่จะมีอุตสาหกรรมน้ำมัน กล่าวคือ
โรงกลั่น วิชาความรู้เรื่องน้ำมันก็กำลังเป็นที่สนใจต่อประชาชนทั่วไป
ในฐานะที่บริษัทเป็นผู้ดำเนินกิจการน้ำมัน ทั้งในด้านการหา การขุด
การกลั่น การขนส่งและการขายมานานปี ก็ใครที่จะเสนอความรู้ทาง
นี้ไว้ต่อท่านผู้อ่านด้วย"

รูปเล่มสะดุดตาภาษาสะวิง

คนที่ปรากฏชื่อเป็นบรรณาธิการคนแรก คือ คุณวิรัตน์ สุทธ-เสถียร ซึ่งเป็นนักข่าวที่คนในแวดวงหนังสือพิมพ์รุ่นก่อนๆ รู้จักเป็นอย่างดี บทบรรณาธิการฉบับแรกของท่านอยู่ในฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๐๖

คุณวิรัตน์ เป็นผู้ริเริ่มการออกแบบรูปเล่มหนังสือที่สะดุดตาด้วยสีล้นสดใสแบบ ป๊อป อาร์ต อีโอป อาร์ต และไซคีเดลิกอาร์ต พร้อมทั้งบรรณาธิการสำนวนสะวิงในฉบับ ดังต่อไปนี้

"จัดหนังสือธรรมดาสามัญจำเริญ โดยไม่มีอะไรใหม่ ย่อมก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายขึ้นทั้งฝ่ายจัดทำและฝ่ายผู้รับ ลุคักราช ๒๕๑๑ นี้จึงขอเริ่มบุกเบิกเข้าไปสู่มิติแห่ง pop-op* ให้เป็นประวัติแห่งการจัดทำหนังสือ (ของเรา) คาดว่าผู้รับคงพอใจ ส่วนท่านที่ไม่ชอบก็ขอให้ปลงเสียว่าตาฝ้าตาบอดเห็นแสงสีประหลาดพิลึกพิลั่นเกิดขึ้นในความเก่า (ลายคราม) ที่เคยเห็นมาจนชินเถิด"

บรรณาธิการขอถือโอกาสนี้ ปรับเปลี่ยนรูปเล่มของความรู้คือประทีปให้สดใสสะดุดตา ในปีนี้หนังสือมีอายุครึ่งศตวรรษ เพื่อเป็นการระลึกถึงบรรณาธิการคนแรกของประทีป และบรรณาธิการท่านต่อๆ มา รวมทั้งนักเขียน ช่างภาพ และศิลปินทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันต่อดวงประทีปนี้ให้สว่างไสวไปทั่วไทย สมดังปณิธานของเอลส์โซ่ที่ว่า "ความรู้เป็นดวงประทีป"

"ประทีป" เล่มแรกๆ ไม่ปรากฏนามบรรณาธิการ มีแต่ข้อความที่ปกหลังแจ้งว่า "พิมพ์ที่ บริษัทการพิมพ์สตรีสาร จำกัด นางเรวดี เทียนประภาส ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา" มีคณะผู้จัดทำที่เป็นชาวแสดนแวก์และผู้ร่วมจัดทำซึ่งอยู่นอกวงของบริษัท โดยบริษัทการพิมพ์สตรีสาร จำกัด จัดทำประทีปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึงฉบับเดือนมิถุนายน ๒๕๐๕ ก็เปลี่ยนเป็นพิมพ์ที่ บริษัท ประชุมการช่าง จำกัด และมีนายประพันธ์ เหวตระกุล เป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณา หลังจากนั้นก็มีมีการเปลี่ยนแปลงโรงพิมพ์เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน พิมพ์ที่ บริษัท เพอร์เฟคท์ พรินท์ แอนด์ เอ็ดเวอร์ไทท์ จำกัด และออกแบบโดย บริษัท เวิร์ค ออฟ ครีเอทีฟ กรุป จำกัด

ช่วงทศวรรษแรก มีบุคคลที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้อุทิศเวลาทั้งบทความและภาพประกอบแก่ประทีป อาทิ อ. เขียน แยมศิริ แห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร อ. จิตต์ จงมันคง ปรมาจารย์ด้านถ่ายภาพ หม่อมเจ้าสุภัทราวดี ดิศกุล พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภ พลุดิ-ยากร พระยาอนุমানราชทนต์ อ. สมบัติ พลายน้อย วลีษฐ์ เดชกฤษธร เทพชู ทับทอง มรว. ศึกฤทธิ์ ปราโมช มรว. สุนิดา กิติยากร ประพันธ์ เหวตระกุล บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประมุข อุณหภูมิลักษณ์ สุทธิชัย หยุ่น ฯลฯ

*pop : pop art ,

op : optical art (vn.)

Legend of "Knowledge is Light"

The first light of "Prateep" or "Knowledge is Light" started beaming 50 years ago with an aim to delight and enlighten the public. The first editorial stated Prateep's three objectives.

First, the magazine aims at providing reading pleasure. Second, it is a venue for exchanging knowledge. Third, Prateep would like to educate the public about oil and its technology.

Prateep has been a venue for works of famous writers, photographers and artists, namely former Premier M.R. Kukrit Pramoj, Wit Sutthasathien, Prapan Hetrakul, Suthichai Yoon, Jit Jongmankong, Prayoot Ngokrajang etc.